

Työsuojelu

LAUSUNTO

6.2.2024

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan lausuntopyyntö

Hallituksen esitys laiksi työntekijöiden lähettämisestä annetun lain muuttamisesta (HE 101/2023 vp)

Lounais-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue on vastaanottanut lausuntopyynnön työelämä- ja tasa-arvovaliokunnasta. Lausuntoa varten on pyydetty kannanotot myös muiden alueellisten työsuojeluviranomaisten ulkomaalaisvalvonnan asiantuntijoilta.

Työsuojeluviranomainen on jo lausunut aikaisemmin luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle työntekijöiden lähettämisestä annetun lain muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työntekijöiden lähettämisestä annettua lakia. Euroopan komissio on käynnistänyt Suomea vastaan rikkomusmenettelyt, jotka koskevat työntekijöiden lähettämistä koskevan täytäntöönpanodirektiivin sekä tieliikenteen liikkuvuuspakettia koskevan direktiivin kansallista toimeenpanoa. Lakia muutettaisiin vastaamaan paremmin näiden direktiivien vaatimuksia.

Työsuojeluviranomainen lausuu luonnoksesta seuraavaa.

Ilmoitus työntekijöiden lähettämisestä ja velvoite ilmoittaa työntekijöiden lähettämisestä rakennuttajalle ja pääurakoisijalle (7 §)

Esityksessä tarkennetaan ilmoituksessa annettavaa tietoa lähettävän yrityksen edustajasta. Edustajaa koskeva tieto on ilmoitettava, mikäli lähettävän yrityksen sijoittautumisvaltion lainsäädännön mukaisesti tällainen työnantajan edustaja on nimettävä. Valvonnassa tietoa työnantajan vastuuhenkilöstä tarvitaan tilanteissa, joissa pitää nimetä työnantajavelvoitteiden noudattamisesta vastuussa oleva työnantajan edustaja, esimerkiksi työtapaturmatilanteissa. Valvonnassa kohdataan enenevässä määrin myös tilanteita, joissa lain 8 §:ssä

tarkoitettu Suomessa toimiva edustaja ei pidä lain tarkoittamalla tavalla saatavilla tarkastuksen suorittamista varten edellytetyjä tietoja, jolloin on tarve saada ottaa yhteyttä suoraan lähettävän yrityksen edustajiin.

Työsuojeluviranomaisen käsityksen mukaan vastuuhenkilön nimeäminen ei ole käytännössä aiheuttanut merkittäviä tulkintaongelmia lähettävälle yrityksille. Mikäli tieto lähettävän yrityksen edustajasta ei ole jatkossa saatavilla ilmoituksessa, työsuojeluviranomainen voi selvittää asiaa IML:n (sisävaltioiden tietojenvaihtojärjestelmä) kautta lähettävän yrityksen sijoittautumisvaltion viranomaisilta, kun kyse on EU-/ETA-jäsenmaiden yrityksistä. Tämä pidentää valvontaprosesseja.

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi velvoite ilmoittaa työntekijöiden lähettämisestä rakennuttajalle ja pääurakoitsijalle. Työsuojeluviranomaisen käsityksen mukaan tämä ei vaikuta valvonnan näkökulmasta harmaan talouden torjuntaan, sillä pääurakoitsijan tulee muutoinkin olla selvillä lähettämisilmoituksesta ilmenevistä tiedoista, muun muassa työmaan henkilöluettelon ylläpitämiseksi. Veloitteen kumoaminen ei vaikuta työsuojeluviranomaisen lähettäviin yrityksiin kohdentamaan valvontaan, eikä vaikeuta sitä. Rakennuttajat ja pääurakoitsijat voivat halutessaan varmistautua ilmoitusvelvollisuuden täyttämisestä lähettämällä tietopyynnön työntekopaikkakunnan mukaan määräytyvän toimivaltaisen työsuojeluviranomaisen kirjaamoon

Lähettävän yrityksen Suomessa toimiva edustaja (yhteyshenkilö) (8§)

Esityksessä ehdotetaan täsmennettäväksi Suomessa toimivaa edustajaa koskevaa sääntelyä siten, että laista ilmenee selkeästi, että edustajan tehtävänä on toimia yhteyshenkilönä lähettävän yrityksen ja Suomen viranomaisten välillä. Työsuojeluviranomainen pitää ehdotettua esitystä hyvänä. Ehdotetulla muutoksella selkeytetään lähettävän yrityksen vastuuhenkilön ja Suomessa toimivan edustajan eli yhteyshenkilön välistä eroavaisuutta. Suomessa toimivan edustajan tehtävänä on nimenomaisesti toimia yhteyshenkilönä esim. tarkastusta suorittavan työsuojeluviranomaisen ja lähettävän yrityksen välillä eli toimittaa tarkastusta varten tarvittava aineisto työsuojeluviranomaiselle.

Työsuojeluviranomainen on jo aikaisemmin kiinnittänyt huomiota siihen, että vaatimus edustajan kelpoisuudesta lähettävän yrityksen edustamiseen tuomioistuimessa on vanhentunut lainsäädännöllisten muutosten perusteella ja tätä koskevan vaatimuksen poisto on perusteltua.

Velvollisuus pitää saatavilla tietoja lähetetyistä työntekijöistä Suomessa (10§)

Ehdotuksessa selkeytettäisiin Suomessa työskentelyn ajalta työaikakirjanpidon ja palkkalaskelman saatavilla pitoa toimitettavaksi tarvittaessa työsuojeluviranomaiselle työehtojen valvontaa varten sekä palkanmaksua todentavaa materiaalia.

Työsuojeluviranomainen pitää hyvänä sen selkeyttämistä, että asiakirjojen säilyttämistä Suomessa ei edellytetä, vaan edellytetään tarvittavien asiakirjojen toimittamista tarvittaessa viranomaiselle. Tämä vastaa saatavilla pitämisen tarkoitusta. Selkeytys vahvistaa myös jo sovelletun käytännön eli pyydetty selvitykset voivat olla sähköisessä muodossa tai paperisia asiakirjoja. Ehdotuksella vähennettäisiin lähetävien yritysten hallinnollista taakkaa.

Ehdotuksen mukaan yli kymmenen työpäivää kestävässä lähettämistilanteissa lähettävän yrityksen olisi säilytettävä palkanmaksun suorittamista koskeva todistus tai muu selvitys työsuojeluviranomaiselle pyynnöstä toimitettavaksi. Ehdotettu terminologinen muutos ei muuta nykytilannetta eli selvitystä palkanmaksusta, jolla tarkoitetaan kuittia tai tiliotetta, jolla osoitetaan palkanmaksun tapahtuneen.

Työsuojeluviranomainen korostaa, että pelkällä palkkalaskelmalla ei osoiteta palkanmaksun tapahtumista. Näitä palkanmaksun osoittavia asiakirjoja ei käytännössä saada IMI-järjestelmän kautta ja tämän vuoksi niitä pyydetään tarvittaessa suoraan lähettävältä yritykseltä. IMI on lisäksi käytössä vain sisämarkkinoiden jäsenvaltioiden viranomaisilla. Työsuojeluviranomaisella on myös lain 17 §:n mukaisesti oikeus saada lähettävältä yritykseltä 10 §:ssä tarkoitetut tiedot ja asiakirjat valvontaa varten.

Tietojen toimittaminen työsuojeluviranomaiselle tieliikenteen alihankinnassa ja tietojen säilyttäminen (10 b ja 10 §)

Työsuojeluviranomainen pitää ehdotettua lisäystä hyvänä, sillä muutoksella asetetaan kaikki lähettävät yritykset yhdenvertaiseen asemaan ja mahdollistetaan jälkikäteinen valvonta.

Tilaaajan toimintavelvoitteet ja niihin liittyvä laiminlyöntimaksu (13 §)

Työsuojeluviranomainen pitää hyvänä muutosta, jolla selkeytetään tilaajan informointivelvollisuutta. Muutos ei tarkoita sisällöllistä muutosta, vaan sillä selkeytetään informointivelvollisuuden sisältöä.

Työsuojeluviranomainen pitää hyvänä käytäntönä, että tilaaja ottaa lähettävän yrityksen velvoitteista maininnan sopimukseen, sillä sopimus laaditaan ennen työntekijöiden lähettämisen alkamista. Tämä parantaa selkeästi lähettävän yrityksen mahdollisuuksia olla tietoinen velvollisuuksistaan, joiden laiminlyönneistä voi seurata laiminlyöntimaksu.

Työsuojeluviranomaisen määräämistä laiminlyöntimaksuista valtaosa perustuu ilmoituksen laiminlyönnteihin ja tämän perusteella tiedon jakaminen lähettävän yrityksen velvollisuuksista koetaan erityisen tärkeänä.

Työsuojeluviranomainen kannattaa ehdotusta kumota tilaajan toimintavelvoite, jonka perusteella tilaajalla on ollut velvollisuus auttaa työsuojeluviranomaista lähettävän yrityksen tavoittamisessa. Ehdotettu muutos ei vaikeuta valvontaa, sillä lain 17 §:ssä säädetään työsuojeluviranomaisen oikeudesta saada tarpeellisia tietoja ja asiakirjoja tahoilta, jotka ovat olleet lähettävään yritykseen sopimussuhteessa viimeisten 12 kuukauden aikana tai toimineet sinä aikana samoissa työkohteissa samanaikaisesti lähettävän yrityksen kanssa. Tietoja voidaan pyytää tilanteissa, joissa arvioidaan, onko työntekijä lain tarkoittama lähetetty työntekijä tai selvitetäessä epäilyä lähetettyjen työntekijöiden lainsäädännön noudattamatta jättämisestä tai kiertämisestä.

Vastatoimien kieltö (12 a §)

Työsuojeluviranomainen pitää ehdotusta hyvänä, sillä muutos parantaa lähetetyn työntekijän asemaa ja saattaa myös madaltaa kynnystä ottaa yhteyttä eri viranomaisiin ongelmatapauksissa.

Lisätietoja: lakimies Anu Ikonen, puh. 0295 018 143.

Johtaja

Riitta Sulameri

Lakimies

Anu Ikonen

Tämä asiakirja LSAVI/480/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LSAVI/480/2024 har godkänts elektroniskt

Ikonen Anu 07.02.2024 07:36

Sulameri Riitta 07.02.2024 08:05